

TÜSİAD: “İstikrar arayışlarında mevcut ekonomik program tek referanstır”

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)’ın üç ayda bir yayınlanan ekonomik değerlendirme raporu Konjonktür’ün Ocak-Nisan 2003 dönemini kapsayan 35. sayısı yayınlandı. “Ekonominin Çıkmaz Sokakları” başlığını taşıyan bu sayıda, hükümetin ekonomi politikalarında ilk beş aylık performansı ve Irak savaşının Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin yanı sıra, yılın ilk üç ayında yurtiçinde ve dünyada yaşanan ekonomik gelişmeler ve TÜSİAD’ın 2003 yılı üç aylık ve yıllık tahminleri yer almaktadır. Raporda yapılan değerlendirmede aşağıdaki görüşlere yer verildi:

“Türkiye ekonomisinin istikrar arayışları, yaşanan ekonomik daralmaları takip eden genişleme dönemlerinde ekseriyetle kesintiye uğramıştır. 2000 yılında başlayan kapsamlı ekonomik program da, önemli yapısal değişimlerin hayata geçirilmesi aşamasında tıkanmış, yaşanan krizlerle ertelenmiş, yeniden yapılandırılmış, koalisyon hükümetinin sona ermesinde önemli rol oynarken geçici olarak rafa kaldırılmış ve nihayet seçimlerin ertesinde de dış konjonktürün gölgesinde kalarak uzun bir süre atıl bırakılmıştır. Oysa seçimlerin hemen ardından yaşanan aşırı iyimserliğin temelinde, düşen enflasyon ve ivmelenen büyüme sayesinde sosyal maliyetleri büyük ölçüde geride bırakılmış ekonomik programa yeni hükümetin kararlılıkla devam edeceği beklentisi yatmaktaydı.

Türkiye’yi bekleyen olumsuz dış konjonktür öncesinde, sığınılacak en güvenli limanın ekonomik programın uygulanması olacağı geniş kesimler tarafından dile getirilmiş olsa da, hükümet beklentilerin aksine program konusunda kararlı bir tutum sergilememiştir. Hükümetin ekonomik programa yönelik kararsız tutumu, özellikle tezkerenin reddinden önce söz konusu olan yüksek rakamlı kredi paketinin de etkisiyle programla çelişen net sinyallere dönüşmüştür. Aynı süreç içerisinde bütçenin ve IMF’ye sunulacak niyet mektubunun da önemli gecikmelere maruz kalması, tüm aktörlerin bekleyişlerinin son derece kısa döneme odaklanmasına neden olmuştur.

Sonuç olarak, Irak savaşı esnasında ve öncesinde Türkiye’ye yönelik beklentiler, hükümetin ekonomi politikalarından ya da makroekonomik gerçeklerden ziyade uluslararası kuruluşlardan sağlanacak hibe ya da krediler üzerinde yoğunlaşmıştır. Dış finansman imkanlarının ortadan kalkmasıyla hükümet tekrar ekonomik programa ve IMF görüşmelerine odaklanmış, Nisan ayı başında IMF’ye verilen Niyet Mektubu’nda, seçim öncesi ve sonrasında yapılan tüm tartışmalar geride bırakılarak programın tüm temel politikalarına bağlılık ifade edilmiştir. Dolayısıyla, yeni hükümet ilk beş ayının sonunda önemli bir gecikmeyle, ekonomik programın kaldığı yerden devam edeceği bir noktaya gelmiş bulunmaktadır.

2003 yılı tahminleri açısından yılın ilk üç ayında finansal piyasalarda yaşanan çalkantı belirleyici olmuştur. Türkiye açısından dış riskler azalırken, hükümetin ekonomik performansı önem kazanmaktadır. Nisan ayı itibarıyla değerlendirildiğinde, Irak savaşının kısa süreli, hızlı ve Türkiye’nin mali kaybının

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
BASIN BÜROSU

TÜSİAD BASIN BÜLTENİ

Amerika tarafından sağlanacak hibe/kredi imkanıyla bir şekilde telafi edilerek gerçekleşeceğini öngören temel senaryomuzla uyumlu geliştiği gözlenmektedir. Daha önceki senaryolarımızda temel risk olarak almadığımız hükümetin ekonomik programa bağlılığı ise yurtiçi ve yurtdışı aktörlerin öncelikli değerlendirme kriteri haline gelmiş, IMF ile iki ayda bir yapılacak gözden geçirmeler önem kazanmıştır.

TÜSİAD temel makroekonomik senaryosunda, Ortadoğu’da gerginliklerin geride kaldığı varsayımıyla turizm performansının toparlanacağı, Irak’ın yeniden yapılandırılmasında Türkiye’nin iştirakinin inşaat başta olmak üzere sektörel performansları artıracığı ve devam edecek başarılı ihracat performansı ile sanayi üretiminin 2003 yılı büyümesinin temel belirleyicisi olacağı beklenmektedir. Bu beklentiler altında, TÜSİAD sene başındaki yüzde 4.5’lik GSYİH büyüme tahmininin halen geçerliliğini koruduğuna inanmaktadır. Yıl sonu itibarıyla TEFİ ve TÜFE artışlarının sırasıyla yüzde 29.4 ve yüzde 26.7 olması beklenirken, TL’nin dolara karşı reel bazda değer kazancının devam edeceği ve ortalama reel faizin yüzde 13 civarında olacağı tahmin edilmektedir. TÜSİAD, konsolide bütçe faiz dışı fazlasının milli gelire oranının yüzde 5.7 olmasını beklerken, cari işlemler açığının ise 2.7 milyar dolar olacağını tahmin etmektedir.”

EK: TÜSİAD Makroekonomik senaryo

NOT: TÜSİAD Konjonktür’ün 35.sayısı www.tusiad.org adresinden temin edilebilir.

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
BASIN BÜROSU

Meşrutiyet cad.No.74 Tepebaşı 80050 – İSTANBUL
Tel: (0212) 2495448 / 2491929 / 2515313 / 2490723 Fax: (0212) 2933783

TÜSİAD MAKROEKONOMİK SENARYO

(Üç aylık ve yıllık ortalamalar)

Tahmin Tarihi: 25 Nisan 2003

	2001					2002					2003					Hükümet Programı
	I. Çeyrek	II. Çeyrek	III. Çeyrek	IV. Çeyrek	Yıllık	I. Çeyrek	II. Çeyrek	III. Çeyrek	IV. Çeyrek	Yıllık	I. Çeyrek	II. Çeyrek	III. Çeyrek	IV. Çeyrek	Yıllık	
GELİR ve FİYAT																
GSMH(sabit fiyatlarla)*	-3,3	-12,3	-9,1	-12,3	-9,5	0,4	10,4	7,9	11,5	7,8	5,0	3,4	5,3	3,9	4,4	5,0
GSYİH(sabit fiyatlarla)*	-0,8	-9,6	-7,4	-10,4	-7,4	2,1	8,9	7,9	11,4	7,8	5,2	3,7	5,1	4,0	4,5	
Enflasyon (TEFE)*	30,1	56,8	70,0	84,9	61,6	86,7	51,2	43,5	33,2	50,1	33,7	35,7	33,2	30,2	33,1	17,4(a)
Enflasyon (TÜFE)*	35,6	52,3	58,6	67,5	54,4	70,3	47,0	39,5	31,6	45,0	27,6	30,4	30,2	27,0	28,8	20,0(a)
Rezerv Para *	36,6	38,5	58,5	33,9	41,7	51,1	40,8	33,3	34,2	38,9	41,8	25,6	22,4	18,1	26,3	
KONSOLİDE BÜTÇE																
Konsolide Bütçe Geliri (tril TL)	10.561	12.367	13.445	15.439	51.813	15.028	20.793	19.583	20.997	76.400	20.364	23.102	25.050	27.800	96.316	100.782
Konsolide Bütçe Gideri (tril TL)	10.651	20.381	23.776	25.572	80.379	27.663	26.032	26.287	35.503	115.486	31.253	31.502	35.050	47.530	145.335	145.949
Konsolide Bütçe Dengesi (tril TL)	-90	-8.014	-10.330	-10.132	-28.566	-12.636	-5.239	-6.704	-14.507	-39.085	-10.889	-8.400	-10.000	-19.730	-49.019	-45.167
Faiz Harcamaları (tril TL)	4.809	10.932	13.774	11.549	41.065	16.540	11.925	10.857	12.549	51.871	15.787	15.800	19.900	18.520	70.007	65.450
Konsolide Bütçe Dengesi (milyar \$)	-0,1	-6,8	-7,4	-6,7	-23,3	-9,3	-3,7	-4,1	-9,0	-26,0	-6,6	-4,9	-5,3	-9,7	-26,6	
Faiz Dışı Bütçe Dengesi (GSMH'ya oranı, %)					7,1					4,8					5,7	5,7
Kons.Büt.Dengesi(GSMH'ya oranı, %)					-16,2					-14,8					-13,3	-12,7
DÖVİZ KURLARI																
Nominal Döviz Kuru (TL/\$)	797.557	1.186.825	1.398.014	1.519.706	1.225.525	1.353.699	1.410.648	1.643.660	1.612.151	1.505.039	1.645.316	1.705.000	1.884.000	2.026.000	1.815.079	1.770.000
Nominal Döviz Kuru*	41,7	94,9	116,6	123,9	96,4	69,7	18,9	17,6	6,1	22,8	21,5	20,9	14,6	25,7	20,6	
Reel Döviz Kuru (1999=100)**	120,9	97,9	91,8	97,6	102,0	121,3	121,1	108,9	121,1	118,1	127,4	130,7	123,7	122,3	126,0	
Reel Döviz Kuru*	-4,3	-21,9	-26,8	-25,2	-19,6	0,4	23,7	18,6	24,1	15,7	5,0	7,9	13,6	1,0	6,7	
Nominal Döviz Kuru (TL/€)	733.423	1.036.296	1.245.521	1.360.145	1.093.846	1.186.136	1.299.433	1.616.606	1.615.321	1.429.374	1.766.431	1.820.940	1.961.244	2.088.806	1.909.355	
Nominal Döviz Kuru*	32,1	82,1	113,4	130,8	90,5	61,7	25,4	29,8	18,8	30,7	48,9	40,1	21,3	29,3	33,6	
Reel Döviz Kuru (1999=100)	114,5	97,7	89,8	95,0	99,2	120,6	114,6	96,4	105,3	109,2	103,3	106,6	103,5	103,4	104,2	
Reel Döviz Kuru*	2,6	-16,4	-25,7	-27,4	-17,3	5,3	17,3	7,4	10,8	10,1	-14,3	-7,0	7,4	-1,8	-4,6	
€/ \$*100	92,0	87,3	89,1	89,5	89,5	87,6	92,1	98,4	100,2	94,6	107,4	106,8	104,1	103,1	105,3	
DİBS FAİZİ																
Nominal Faiz (bileşik %)	125,4	100,3	91,3	79,6	99,1	72,8	62,9	67,0	55,9	64,6	57,2	48,6	40,9	36,7	45,9	
Reel Faiz (bileşik %)	66,2	31,5	20,6	7,3	29,0	1,5	10,8	19,8	18,5	13,6	23,2	14,0	8,2	7,7	13,3	
DIŞ TİCARET ve CARI İŞLEMLER																
İthalat (cif, milyar \$)	10,8	9,9	10,4	10,4	41,4	9,8	12,1	13,4	14,8	50,0	12,5	13,4	13,9	14,8	54,6	55,6
İhracat (fob, bavul tic. dahil, milyar \$)	8,1	8,8	8,4	9,1	34,4	8,8	9,3	10,2	10,8	39,1	9,7	10,4	11,0	12,4	43,5	44,9
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-2,7	-1,1	-1,9	-1,3	-7,0	-1,0	-2,8	-3,2	-3,9	-10,9	-2,8	-3,0	-2,9	-2,4	-11,1	-10,7
Görünmeyen Kalemler (diğer cari)(milyar\$)	2,2	2,4	3,9	1,9	10,4	0,7	2,1	4,1	2,6	9,5	0,3	1,5	3,8	2,8	8,4	7,2
Cari İşlemler Dengesi (milyar\$)	-0,5	1,3	2,0	0,6	3,4	-0,3	-0,6	0,9	-1,3	-1,4	-2,5	-1,5	0,9	0,4	-2,7	-3,5
İthalat (cif)(milyar \$)*	-4,9	-30,1	-27,0	-30,1	-24,0	-9,1	22,4	29,0	42,4	20,9	27,6	10,6	4,0	0,3	9,1	
İhracat (fob)(milyar \$)*	6,4	10,0	8,5	9,2	8,6	9,2	6,3	20,9	18,8	13,9	9,9	11,5	7,9	14,7	11,1	

Yıllık kırmızı rakamlar TÜSİAD tahminidir.

(*) Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık yüzde değişimi gösterir.

(**) Reel döviz kuru endeksindeki düşüş TL'nin dolar karşısında değer

kaybettiğini göstermektedir.

(a) Yıl sonu, TÜSİAD'ın 2003 yıl sonu rakamları TEFE %29,4, TÜFE %26,7'dir.